

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету іноземної
філології
Михайло РОШКО
« 3 » липня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛЕКСИКОЛОГІЯ ТА СТИЛІСТИКА ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ**

Рівень вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Освітня програма	Англійська мова та література. Переклад
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	німецька

Ужгород - 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Лексикологія та стилістика другої іноземної мови» для здобувачів вищої освіти галузі знань **03 Гуманітарні науки** спеціальності **035 Філологія** предметної спеціальності (спеціалізації) **035.41 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно)**, перша – англійська освітньої програми **Англійська мова та література. Переклад**

Розробники: Гвоздяк О.М., кандидат педагогічних наук, професор кафедри німецької філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Боднар О.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри

німецької філології

протокол № 11 від «30» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

Наталія КУРАХ

Схвалено науково-методичною комісією факультету іноземної філології
протокол № 4 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії

Вікторія СИНЬО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,7 самостійної роботи студента – 3,8	8	10
	Лекції:	
	30	12
	Практичні (семінарські):	
	14	-
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: Усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Лексикологія та стилістика другої іноземної мови» є оволодіння здобувачами вищої освіти зі спеціальності 035.41 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська теоретичними основами лексикології та стилістики німецької мови, формування у майбутніх фахівців основ наукового мислення та вміння використовувати отримані знання на практиці.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних компетентностей (ЗК):

ЗК-5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК-8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Та фахових (ФК) компетентностей:

ФК-1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК-2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК-4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК-6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни «Лексикологія та стилістика другої іноземної мови» не зазначені в Структурно-логічній схемі ОП, оскільки дисципліна належить до ВК.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Лексикологія та стилістика другої іноземної мови» є: поточний контроль на практичних (семінарських) заняттях, тематичне тестування, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної роботи; підсумковий контроль, що здійснюється у формі модульних контрольних робіт та заліку, який проводиться в усній формі.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), проблемний, аналітико-синтетичний методи, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова (групове та індивідуальне опитування, тестування).

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
5	10	10	10	5	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	50	100
10	10	15	15		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття	4	30	3	30
Поточне тестування	4	20	4	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні загальної оцінки за модуль враховуються результати поточного контролю знань на практичних (семінарських) заняттях, самостійної роботи та модульної контрольної роботи. Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.). Максимальна оцінка – 100 балів.

Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Лексикологія та стилістика другої іноземної мови» містить тестові завдання. У тестах подано теоретичні та практичні питання курсу. Сумарна максимальна кількість балів, що виставляється здобувачу вищої освіти за виконання всіх завдань однієї модульної контрольної роботи складає 50 балів (50 тестових завдань).

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий рейтинг виводиться як середнє арифметичне двох модулів. Відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою, якщо підсумкова модульна оцінка становить 60 і більше балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому, за

результатами складання заліку оцінка не може бути меншою за дозаликовий рейтинговий бал. Здобувачі вищої освіти, рейтинговий бал яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік вноситься у відомість обліку успішності.

Критерії оцінювання підсумкового контролю з дисципліни:

– **«зараховано» (90-100 балів, A)** заслуговує студент, який виявив всебічне і глибоке знання програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисципліни та їх значення для майбутньої професії;

– **«зараховано» (82-89 балів, B)** заслуговує студент, який виявив повне знання програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу рекомендовану програмою, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного доповнення, але під час відповіді допустив деякі неточності;

– **«зараховано» (74-81 бал, C)** заслуговує студент, що виявив не цілком повне знання програмного матеріалу, не завжди успішно виконує передбачені програмою завдання, частково засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою, виявив не систематичний характер знань з дисциплін і не завжди здатний до їх самостійного доповнення і під час відповіді допускає деякі неточності;

– **«зараховано» (64-73 бали, D)** заслуговує студент, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили помилки у відповіді на заліку та при виконанні залікових завдань, але які володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача;

– **«зараховано» (60-63 балів, E)** заслуговує студент, що виявив часткове знання основного програмового матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, не завжди вміє виконувати завдання, передбачені програмою, знайомий лише частково з основною рекомендованою літературою. Як правило, дана оцінка виставляється студентам, що допустили грубі помилки у відповіді на заліку та при виконанні залікових завдань, але які частково володіють необхідними знаннями для їх усунення за допомогою викладача.

– **«незараховано» (35-59 балів, FX)** виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

– **«незараховано» (0-34 балів, F)** виставляється здобувачу, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Лексикологія другої іноземної мови.

Слово як центральна одиниця мови. Шляхи збагачення словникового складу сучасної німецької мови. Диференціація словникового складу німецької мови

Тема 1. Лексикологія німецької мови (ДІМ) як наукова і навчальна дисципліна.

Слово як центральна одиниця мови

Предмет і завдання лексикології німецької мови. Місце лексикології серед інших наук. Структура словникового складу: стабільні й рухливі елементи лексики. Слово і його значення. Фонетичні та граматичні особливості слів німецької мови. Лексичне значення слова. Етимологічна характеристика словникового складу німецької мови.

Тема 2. Зміна значення слова

Причини зміни значення. Основні типи зміни значень слів: розширення значення, звуження значення. Перенос значення: метафора, метонімія, евфемізми, гіпербола, літота. Шляхи розвитку нових значень в словах.

Тема 3. Полісемія і омонімія. Парадигматичні відношення в лексичній системі німецької мови

Полісемія і моносемія. Причини виникнення полісемії. Розмежування значень багатозначного слова. Омоніми та їх види. Шляхи виникнення омонімів.

Парадигматичні відношення. Синоніми. Синонімічні ряди. Антоніми. Класифікація антонімів. Гіпероніми. Семантичні поля.

Тема 4. Словотвір

Типи, засоби та причини словотворення. Дери́вація. Афікси різних частин мови. Осново- і словоскладання. Класифікація складних слів. Семантичні відношення між компонентами складних слів. Конверсія. Творення складноскорочених слів. Парадигматичні відношення у словотворенні.

Тема 5. Запозичена лексика німецької мови

Причини запозичень. Шляхи та типи запозичень. Джерело запозичень. Асиміляція запозичень. Пуризм.

Тема 6. Фразеологія

Ознаки фразеологізмів. Класифікація фразеологізмів німецької мови. Основні типи німецьких фразеологізмів та їх особливості. Парадигматичні відношення у фразеології.

Модуль 2. Стилїстика другої іноземної мови

Функціональні стилі. Лексичні аспекти стилістики другої іноземної мови.

Стилїстичні фігури.

Тема 1. Стилїстика німецької мови (ДІМ) як наукова і навчальна дисципліна

Предмет і завдання стилістики. Місце стилістики серед інших наук. Найважливіші поняття стилістики: стиль, стильові ознаки та стильові елементи.

Тема 1. Стилїстика німецької мови (ДІМ) як наукова і навчальна дисциплїна	7	2	1			4	7	1				6
Тема 2. Функціональні стилі сучасної німецької мови та їх характеристика. Колорити	7	2	1			4	7	1				6
Тема 3. Лексика і фразеологія сучасної німецької мови у стилістичному аспекті	12	4	2			6	10	2				8
Тема 4. Стилїстичні фігури. Модульна контрольна робота	16	6	2			8	20	2				18
Разом за модуль	42	14	6			22	44	6				38
Разом за семестр	90	30	14			46	90	12				78

5.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Лексикологія німецької мови (ДІМ) як наукова і навчальна дисциплїна. Слово як центральна одиниця мови. Зміна значення слова	2	-
2	Полісемія і омонімія. Парадигматичні відношення в лексичній системі німецької мови	2	-
3	Словотвір.	2	-
4	Запозичена лексика німецької мови. Фразеологія.	2	-
5	Стилїстика німецької мови (ДІМ) як наукова і навчальна дисциплїна. Функціональні стилі сучасної німецької мови та їх характеристика.	2	-
6	Лексика і фразеологія сучасної німецької мови у стилїстичному аспекті. Колорити.	2	-
7	Стилїстичні фігури.	2	-
Разом		14	-

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Лексикологія німецької мови (ДІМ) як наукова і навчальна дисциплїна. Слово як основна одиниця мови (фонетичні та граматичні особливості слів німецької мови).	2	4
2	Зміна значення слова (причини зміни значення слова; шляхи розвитку нових значень в словах).	4	6
3	Полісемія і омонімія (розмежування значень багатозначного слова; шляхи виникнення омонімів). Парадигматичні відношення в лексичній системі німецької мови (гіпероніми; семантичні поля).	6	8
4	Словотвір (творення складноскорочених слів).	4	10
5	Запозичена лексика німецької мови (пуризм).	4	6

6	Фразеологія (парадигматичні відношення у фразеології).	4	6
7	Стилістика другої іноземної мови (німецької) як наукова і навчальна дисципліна (найважливіші поняття стилістики: стиль, стильові ознаки та стильові елементи).	4	6
8	Функціональні стилі сучасної німецької мови та їх характеристика (територіальний, історичний, соціальний, національний колорит).	4	6
9	Лексика і фразеологія сучасної німецької мови у стилістичному аспекті (стилістична характеристика фразеологізмів).	6	8
10	Стилістичні фігури (фігури пропуску, розміщення та перестановки).	8	18
Разом		46	78

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем і питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовку до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем.

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: комп'ютер, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: сервіси Google; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Лексикологія німецької мови Основна література

1. Oguy O. D. Lexikologie der deutschen Sprache. Winnyts'a : Nowa knyha, 2003. 416 S.
2. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2002. 306 S.
3. Віталіш Л.П., Максимчук Б.В., Сулим В.Т. Лексикологія німецької мови як другої іноземної. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 200 с.
4. Гвоздяк О. М., Боднар О. М. Лексикологія та стилістика другої іноземної мови (німецької мови). Навчальний посібник. Ужгород : ФОП Олеоленко Л., 2023. 128 с.
5. Гінка Б.І. Лексикологія німецької мови. Лекції та семінари: Навчальний посібник. 3-тє вид., переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. 416 с.
6. Левицький В.В. Лексикологія німецької мови : посібник. Вінниця : Нова книга, 2014. 392 с.

Допоміжна література

1. Bussmann H. (Hrsg.). Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart : Kröner, 2002.
2. Hvozdiak O., Zymomyra I. The semantic interference characteristics of German loanwords in Ukrainian vernaculars of Zakarpattia. Linguistica Pragensia 1/2019. Filozofická Fakulta Universita Karlova. Praha, Czech Republic. P. 67-78. (Scopus)
3. Römer Chr., Matzke B. Lexikologie des Deutschen. Eine Einführung. Tübingen : Narr, 2003. 226 S.
4. Віталіш Л.П. Лексикологія німецької мови: Програма, тести та практичні завдання для самостійної роботи для студентів факультету іноземних мов денного та заочного навчання. Чернівці : Видавництво «Прут», 2007. 112 с.
5. Віталіш Л.П. Фразеологія німецької мови. Практикум. Львів : ПАІС, 2007. 140 с.

6. Гвоздяк О.М., Свида-Сусіденко Т.В. Deutsche Phraseologismen, die das Singlleben bezeichnen. Сучасні дослідження з іноземної філології : збірник наукових праць. Вип. 18. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2020. С. 18-26.
7. Ролік А.В. Лексикологія сучасної німецької мови. Вид. 2-е, випр. й доп. Ніжин : НДПУ імені М. Гоголя, 2003. 154 с.

Стилістика німецької мови **Основна література**

1. Fleischer W., Michel G., Starke G. Stilistik der deutschen Gegenwartssprache. 2. Aufl. Frankfurt a. M.; Berlin; Bern; New York; Paris; Wien: Peter Lang, 1996. 341 S.
2. Lysetska N., Heidemeyer V. Stilistik der deutschen Sprache (Vorlesungskurs). Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. 132 с.
3. Sandig B. Stilistik der deutschen Sprache. Berlin/Boston: de Gruyter, 2019. 368 S.
4. Гвоздяк О. М., Боднар О. М. Лексикологія та стилістика другої іноземної мови (німецької мови). Навчальний посібник. Ужгород: ФОП Олеоленко Л., 2023. 128 с.
5. Задорожна І.П. Короткий нарис з теорії стилістики із завданнями (Навчальний посібник). Чернівці: Чернівецький нац. університет, 2022. 72 с.
6. Казимір В. О., І. М. Яремчук. Stilistik der deutschen Sprache. Lehrmittel für die Studenten: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавничо-поліграфічне підприємство «Апостроф», 2018. 164 с.
7. Ходаковська Н. Г. Стилістика німецької мови (лекції, тексти для аналізу, словник термінів): навчальний посібник для студентів германістів. Київ: ПП «Цу Дизайн», 2010. 216 с.

Допоміжна література

1. Duden. Stilwörterbuch der deutschen Sprache. Mannheim-Leipzig-Wien-Zürich, Bd. 2, 2017. 1104 S.
2. Michel G. Stilistische Textanalyse: Eine Einführung. Frankfurt/M.: Peter Lang, 2001. 212 S.
3. Sanders W. Gutes Deutsch – besseres Deutsch: praktische Stillehre der deutschen Gegenwartssprache. 5. Aufl. Darmstadt: WBG, 2009. 305 S.
4. Sowinski B. Stilistik: Stiltheorien und Stilanalysen. Stuttgart: Metzler, 1999. 248 S.
5. Боднар О., Кушнірчук О. Лінгвориторична організація німецьких та українських медійних текстів // Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич, 2023. Вип. 59. Том 1. С. 131-136.
6. Карпик М. І., Кушнірчук О. О., Боднар О. М. Лінгвостилістичні особливості німецькомовного наукового тексту // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Київ, 2022. Том 33 (72), №4, Ч. 1. С. 125-129.
7. Ковальова Т. П., Кузнєцова Г. В., Білошицька Т. Ю. Тестові завдання зі стилістики німецької мови (Testaufgaben in Stilistik der deutschen Sprache). Частина II: Посібник-практикум. Житомир, 2019. 152 с.
8. Пилипенко Р. Є., Ковальова Т. П. Тестові завдання зі стилістики німецької мови (Testaufgaben in Stilistik der deutschen Sprache). Частина I: Посібник-практикум. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2018. 126 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Е-навчання в УжНУ: наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>), сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>).